

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Освітньо-наукова програма 011 «Освітні, педагогічні науки»
Рівень вищої освіти – третій

Цикл професійної підготовки. Обов'язкові освітні компоненти

Силабус навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Назва курсу	Теоретичні засади педагогіки та освітньої діяльності
Веб-сайт для курсу	http://do.luguniv.edu.ua
Мета й завдання курсу	<i>Мета курсу:</i> сформувані уявлення про сучасні парадигми, концепції, теорії педагогіки, особливості розвитку педагогічного знання в сучасних соціокультурних умовах, сприяти розвитку навичок проблематизації та коцептуалізації явищ та процесів педагогічної дійсності. <i>Завдання курсу:</i> • сформувані систему теоретичних знань, яка відобразатиме сучасний рівень розвитку педагогічної науки;• актуалізувати міждисциплінарні знання, що сприяють розумінню сутності педагогічних явищ і процесів в сучасних соціокультурних умовах;• сприяти розвитку умінь та навичок проблематизації, концептуалізації та інтерпретації педагогічних явищ, прогнозування розвитку освітнього процесу;• ознайомити з досвідом організації та результатами сучасних досліджень з актуальних проблем педагогіки;• сприяти розвитку дослідницької позиції майбутніх науково-педагогічних працівників.
Тривалість курсу	6 кредитів, 180 годин Лекції – 24 год. Практичні заняття – 24 год. Самостійна робота – 132 год.
Результати навчання	У результаті вивчення курсу аспірант набуває <i>загальні компетентності:</i> • здатність проектувати й здійснювати наукове дослідження на основі системного наукового світогляду, дослідницьких умінь та навичок; здатність до пошуку, оброблення та критичного аналізу інформації з різних джерел;• здатність використовувати теоретичні знання для аналізу та вирішення практичних ситуацій в науковій та педагогічній діяльності;• здатність використовувати сучасні технології наукової комунікації українською та іноземними мовами в усній та

	письмовій формі з метою презентації результатів наукового дослідження, спілкування з науковою спільнотою та експертної оцінки наукового знання; • здатність дотримуватися норм професійної етики та академічної доброчесності. Після опанування дисципліни аспіранти повинні: <i>знати:</i> • об'єкт, предмет, функції педагогічної науки, понятійно-категорійний апарат; • структуру і основні напрямки розвитку педагогічної науки; • фундаментальні засади, основні досягнення, сучасні проблеми та тенденції розвитку сучасної освіти, навчання та виховання особистості; • особливості постнекласичного етапу розвитку педагогічного знання; • сутність та особливості педагогічних парадигм; • концептуальні засади освітньої діяльності; • сучасні освітні теорії та дидактичні моделі; • сучасні концепції виховання; • сутнісні характеристики освітніх технологій; • сучасні підходи до прогностичної діяльності в сфері освіти, поняття „освітній форсайт”, „тренди в освіті”, „освітній трендспоттинг”; <i>уміти:</i> • здійснювати аналіз та синтез педагогічних теорій, явищ та фактів; • аналізувати основні підходи, теорії та концепції педагогічної науки; • адекватно використовувати науково-педагогічну термінологію; • аналізувати педагогічний процес з позицій сучасних методологічних підходів та теорій навчання та виховання; • використовувати міждисциплінарний та трансдисциплінарний підходи до аналізу педагогічних явищ та процесів.
Теми	Тема 1. Виклики майбутнього як основа сучасної педагогічної теорії та практики. Складність, багатомірність та невизначеність як показники VUCA-світу. Цифрова епоха та перспективи розвитку освіти. Установки та цінності цифрового покоління – покоління Z. Поняття „тренд”. Роль трендів у прогнозуванні розвитку різних сфер життєдіяльності людини та суспільства. Сутність поняття „тренди в освіті”. Основні тренди в освіті. Тема 2. Феномен педагогіки у системі сучасного наукового знання та соціокультурної практики. Педагогіка як соціогуманітарна наука. Філософські та психологічні засади педагогіки. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки. Галузі педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Тема 3. Педагогічна теорія: сутність, структура, особливості функціонування. Поняття „педагогічне знання”. Види педагогічного знання. Функції теорії у науковому пізнанні. Педагогічна теорія: сутність, структура, функції, властивості. Теорія як змістовна

	система. Теорія як формалізована система. Закон, закономірність та принцип у педагогічній теорії. Педагогічні аксіоми. Тема 4. Педагогічні парадигми. Поняття „парадигма” у соціогуманітарному знанні. Т. Кун про наукові парадигми. Поняття „педагогічна парадигма”, сутність та функції. Варіативність наукових підходів до визначення педагогічних парадигм. Сучасні педагогічні парадигми: знаннєва (традиційно-консервативна), раціоналістична (біхевіористська, поведінкова), гуманістична (феноменологічна), технократична, гуманітарна, неінституціональна, езотерична. Парадигмальне самовизначення науковця. Тема 5. Понятійно-термінологічна система сучасної педагогіки. Поняття як категорія пізнання. Типологія понять. Понятійно-термінологічна система сучасної педагогіки. Сучасні словникові та енциклопедичні видання з педагогіки. Термінологічний аналіз у як метод педагогічного дослідження. Проблеми понятійно-термінологічної системи педагогіки на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики. Тема 6. Концептуальні засади сучасної дидактики. Теорії та моделі навчання. Поняття „дидактика”. Основні категорії дидактики. Дидактичні принципи. Зміст освіти. Основні теорії змісту освіти. Методи та форми навчання. Види та стилі навчання. Дидактичні теорії та концепції. Дидактичні моделі. Технологічний підхід в освіті. Поняття „педагогічні технології”. Особистісно зорієнтована освіта. Основні тенденції розвитку сучасної дидактики. Компетентісно зорієнтована освіта. STEM-освіта. Навчання на основі феноменів. Змішане навчання. Дидактичні інновації в цифрову епоху. Поняття «цифрова дидактика». Тема 7. Феномен виховання у сучасних соціокультурних умовах: інтеграція традицій та інновацій. Сутність виховання як соціокультурного явища: проблеми та протиріччя. Категорійні ознаки виховання. Криза компетентності вихователів у сучасних умовах. Типи виховання. Види та моделі виховання. Сучасні теорії та концепції виховання. Мета та зміст виховання. Закономірності та принципи виховання. Методи та форми виховання. Суперечливість поняття «технології виховання». Тема 8. Освітня діяльність: основні теоретичні концепти та особливості реалізації у сучасних умовах. Освітня діяльність як соціокультурний феномен. Основні принципи практичної освітньої діяльності. Педагог як суб’єкт освітньої діяльності. Сучасні вимоги до педагога. Учень/студент як суб’єкт освітньої діяльності. Самоосвіта як тренд освітньої діяльності у XXI ст. Тема 9. Тенденції розвитку педагогічної науки у сучасних умовах Вплив глобалізаційних процесів на розвитку педагогічної науки: вітчизняний та світовий контексти. Ознаки кризового стану педагогіки як соціогуманітарної науки. Перспективи розвитку педагогічної науки у XXI ст.
Орієнтація (на кого розрахований курс)	Навчальний курс для здобувачів третього рівня вищої освіти за освітньою програмою 011 «Освітні, педагогічні науки»

Резюме викладача	Савченко Сергій Вікторович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Бутенко Людмила Леонідівна – доцент кафедри педагогіки, кандидат педагогічних наук.
Інформація для підтримання зв'язку з викладачем	e-mail: pedagogica.butenko@gmail.com
Попередня підготовка	Компетентності, набуті в процесі вивчення циклу загальної підготовки, психологічних, педагогічних дисциплін другого (магістерського) рівня вищої освіти; ОК «Філософія науки» (ОС доктор філософії),
Як навчатися?	Навчальний курс побудовано на основі єдності аудиторної та позааудиторної роботи, сполучення індивідуальних та групових форм навчальної діяльності. <i>Лекція</i> передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією, організацію діалогу з метою з'ясування рівня орієнтованості й пізнання аспірантів з проблем курсу, ступінь їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. <i>Практичне заняття</i> передбачає детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідних завдань, вправ. Проведення практичних занять передбачає використання таких форм та методів роботи, як кейс-метод, дискусія, мозковий штурм, робота у малих групах і т.п. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок аспірантів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю аспірантів, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. У процесі роботи за курсом аспіранти мають працювати з інформацією з різних джерел, зокрема з використанням мережі Інтернет, виконувати усні та письмові завдання, брати участь у виконанні навчальних проєктів. Теми занять та презентацій пов'язані із темами модулів, у межах яких здійснюється навчання.
Методичне забезпечення	• Робоча навчальна програма з дисципліни • Силабус • Електронна бібліотека за курсом • Глосарій
Навчальні матеріали	<i>Базові</i> • Вознюк А.В. Новая парадигма содержания образования: монография. Житомир, 2017. 156 с. • Ганаба С.О. Філософія дидактики: конетксти, стратегії, практики: монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 334 с. • Драйден Г. Революція в навчанні / Гордон Драйден, Джаннетт Вос ; перекл. з англ. М. Товкало. Львів : Літопис, 2011. 544 с. • Казанский О. А. Педагогика как любовь : учеб. пособие. Москва : Рос. пед. агентство, 1996. 133 с. • Коротяев Б. І., Курило В.С., Савченко С.В. Педагогічна філософія.

	Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 340 с. • Коротяев Б. И., Курило В.С., Савченко С.В. Нестандартный взгляд на стандарты высшего образования. Старобельск : Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченка», 2016. 293 с. • Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посібник. Київ : НВП „Вид-во „Наукова думка” НАН України, 2011. 464 с. • Морен Э. Образование в будущем: семь неотложных задач. <i>Синергетическая парадигма. Синергетика образования</i> / отв. ред. В.Г. Буданов. Москва.: ПрогрессТрадиция, 2007. С. 24–96 • Онищенко В.Д. Фундаментальні педагогічні теорії : монографія. Львів : Норма, 2014. 356 с. • Писарев В. Е., Писарева В.Е. Теория педагогики. Воронеж : Издательство «Кварт», 2009. 612 с. • Сокол М. О. Система педагогічних понять: закономірності розвитку : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. Ч. 1. 426 с. • Яковлев Е.В., Яковлева Н.О. Педагогическая концепция: методологические аспекты построения. Москва : ВЛАДОС, 2006. 239 с. <i>Допоміжні</i> • Бермус А. Г. Гуманитарные смыслы образования: из XX – в XXI век: монография. Ростов-на-Дону : Изд-во Южн. федер. ун-та, 2015. 318 с. • Максименко С. Д. Психологія учіння людини : генетико-модельючий підхід : монографія. Київ : Видав. Дім „Слово”, 2013. 592 с. • Пэлфри Дж., Гассер У. Дети цифровой эры ; пер. с англ. Н.Яцюк. Москва : Эксмо, 2011. 368 с. • Турбовской Я. С. Педагогическая аксиоматика. Москва : Издат. центр ИЭТ, ФГНУ ИТИП РАО, 2013. 84 с. • Хриков Є. М. Понятійно-термінологічний аналіз у педагогічних дослідженнях. <i>Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки.</i> 2003. № 7. С. 17 – 20. <i>Інформаційні ресурси</i> • Образование: концепт-карта. http://trendclub.ru/729 • Будущее глобального образования 2015-2035: Карта. URL : http://map.edu2035.org/users/sign_in?mode=first&project=futuremap
Необхідне устаткування	Мультимедійний проектор. Наявність оболонки Moodle для роботи на освітньому порталі
Спільні / індивідуальні види навчальної діяльності	<i>Лекція</i> (оглядова/тематична; лекція-бесіда, лекція-візуалізація) <i>Практичні заняття</i> (презентація/дискусія/метод кейс-стаді/робота в малих групах/тренінгові заняття/виконання вправ та завдань/самостійна робота з джерелами інформації/ складання структурно-логічних схем, опорних конспектів) <i>Виконання індивідуальних творчих завдань</i> (навчальний проект; навчальне есе)
Форми поточного та підсумкового контролю	Для <i>поточного контролю</i> використовується тестування; усне опитування; письмовий контроль. <i>Підсумковий контроль</i> – екзамен. Підсумкова оцінка за курс є сумою оцінок, отриманих студентом за

	виконання за виконання завдань та контрольних модульних робіт. Максимальна оцінка становить 100 балів.		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Вид діяльності	Критерії оцінювання	Бали
	Виконання завдань практичних занять №1 – № 12	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер.	0-50
	Виконання індивідуально-творчих завдань	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер. Представлені вчасно для перевірки викладачем.	0-15
	КМР № 1	Представлено вірні й повні відповіді на тестові завдання модульного контролю	0-15
	КМР № 2	Представлено вірні й повні відповіді на тестові завдання модульного контролю	0-20
	Усього за курс		100
Політика курсу	• Курс орієнтовано на створення дружнього, творчого, відкритого до конструктивної критики середовища. • Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. • Аспірант, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал, за наведеними в силабусі літературними джерелами, виконує завдання та надає викладачеві в час, відведений для консультацій. • Аспірант має право аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача, вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях.		
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	• У процесі роботи необхідно дотримуватися Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/polojakademdobro2.pdf), відповідних принципів академічної доброчесності. • Письмові роботи, презентації мають бути авторськими, оригінальними. • Письмові роботи мають бути оформлені згідно встановлених правил, з урахуванням вимог до цитування, подання відповідних покликань. • Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.		
Feedback курсу	Зворотній зв'язок здійснюється на основі чату, системи повідомлень на сторінці курсу на освітньому порталі ЛНУ імені Тараса Шевченка.		